

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.017.03.2016

P/16/025

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi
ul. Kilińskiego 210, 90-980 Łódź
T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90
llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli

P/16/025 – Cyfryzacja szkół

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi

Kontroler

Renata Biskupska, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LLO/91/2016 z dnia 17.10.2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 1)

Jednostka
kontrolowana

I Liceum Ogólnokształcące im. Władysława Broniewskiego w Bełchatowie¹

Kierownik jednostki
kontrolowanej

Joanna Zalejska, Dyrektor I LO w Bełchatowie

(dowód: akta kontroli str. 2-3)

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Ocena ogólna

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, Szkoła - realizując działalność edukacyjną - nie w pełni wykorzystywała technologie informacyjno - komunikacyjne (dalej TIK).

Placówka została prawidłowo przygotowana organizacyjnie do stosowania tych technologii. Pracownicy komputerowe posiadały odpowiednią liczbę stanowisk do samodzielnej pracy ucznia przy komputerze, a także wyposażenie informatyczne do nauczania przedmiotów nieinformatycznych, zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego³.

W procesie nauczania nauczyciele nie stosowali podręczników elektronicznych, jako podstawowych do nauki danego przedmiotu. Wykorzystywali jednak materiały uzupełniające wydane w formie elektronicznej oraz pomoce multimedialne dostępne w Szkole. Placówka nie osiągnęła zadowalającego poziomu stosowania TIK w nauczaniu przedmiotów nieinformatycznych. W II semestrze roku szkolnego 2015/2016 przeciętnie tygodniowo realizowano 4,5 godziny lekcyjne z zastosowaniem tych technologii w pracy indywidualnej lub zespołowej uczniów na tych przedmiotach, tj. znacznie mniej niż liczba tych godzin przyjęta w programie „Cyfrowa szkoła” (9).

Tylko część komputerów (21 z 33) posiadało należyte zabezpieczenie przed dostępem uczniów do treści mogących szkodzić ich prawidłowemu rozwojowi, wymagane w art. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁴. W pozostałych 12 komputerach ww. zabezpieczenie zostało zainstalowane dopiero w czasie trwania kontroli (w grudniu 2016 r.).

Wdrożenie w Placówce dziennika elektronicznego zaplanowano od drugiego semestru roku szkolnego 2016/2017. Do tego czasu kontakt z rodzicami drogą

¹ Zwane dalej „I LO, Szkołą, Placówką, Liceum”.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977 ze zm.), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie podstawy programowej”.

⁴ Dz. U. z 2016 r. poz. 1943., zwana dalej „ustawą o systemie oświaty”.

elektroniczną umożliwiono poprzez portale społecznościowe (głównie Facebook) oraz pocztę e-mail. Strona internetowa Szkoły zawierała wszystkie podstawowe informacje dla rodziców i uczniów o bieżącej działalności Placówki i organizacji nauczania, jak również linki do platform i portali edukacyjnych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

I LO jest publiczną szkołą ponadgimnazjalną, realizującą trzyletni cykl kształcenia (IV etap edukacyjny), dający możliwość złożenia egzaminu maturalnego. Jako jednostka budżetowa podlega pod organ prowadzący - Starostwo Powiatowe w Bełchatowie, a organem nadzoru pedagogicznego jest Kurator Oświaty w Łodzi. Placówka działała na podstawie statutów zatwierdzonych przez Radę Szkoły.

Według stanu na dzień 30 września 2016 r., w Szkole uczyło się 457 wychowanków w 16 oddziałach⁵ (o liczebności od 26 do 30 uczniów).

I LO nie uczestniczyło w „Rządowym programie rozwijania kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych – „Cyfrowa szkoła”.

(dowód: akta kontroli str. 4 – 95)

1. Przygotowanie Szkoły do stosowania TIK w nauczaniu.

1.1. Warunki do realizacji w Szkole zajęć z przedmiotów informatycznych.

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z zał. Nr 7 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych⁶, w I LO obowiązkowe 30 godzin zajęć z informatyki realizowane były w klasach I, natomiast zakres rozszerzony (w łącznej sumie 180 godzin) w klasach II i III .

(dowód: akta kontroli str. 96-144)

a) W wyniku oględzin ustalono, iż wyposażenie informatyczne Szkoły to:

- 22 projektory multimedialne (w tym 5 przenośnych),
- 13 ekranów projekcyjnych (w tym 1 przenośny),
- 4 tablice interaktywne,
- 46 komputerów stacjonarnych⁷ (w tym 32 do dyspozycji uczniów),
- 18 laptopów⁸ (w tym jeden w dyspozycji niepełnosprawnego ucznia).

(dowód: akta kontroli str. 145-150)

b) Dane o wyposażeniu Szkoły w sprzęt informatyczny, ujęte w lokalnej bazie nowego systemu informacji oświatowej (SIO), przy uwzględnieniu sprzętu zakupionego w okresie od 31 grudnia 2015 r. do czasu kontroli NIK, były niezgodne z wynikami oględzin oraz z ewidencją księgową środków trwałych. Z wyjaśnień Dyrektora Szkoły wynika, że zamieszczenie w SIO niewłaściwych danych spowodowane było niedoświadczaniem nowego pracownika, jego błędną interpretacją nazw sprzętu elektronicznego i pominięciem (...) nowo zakupionych jeszcze nie zainstalowanych komputerów.

W czasie trwania kontroli dane w lokalnej bazie nowego systemu informacji oświatowej (SIO) zostały skorygowane.

⁵ W roku szkolnym 2015/2016 w Liceum zorganizowano 17 oddziałów.

⁶ Dz. U. z 2012 r. poz. 204 ze zm., zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie ramowych planów nauczania”.

⁷ 32 w salach komputerowych, 9 w pozostałych pracowniach, 1 w bibliotece, 1 w gabinecie pedagoga i 3 w gabinetach dyrekcji.

⁸ 10 przypisanych do konkretnych pracowni i tam przechowywanych, 4 do wypożyczenia przez nauczycieli i przechowywanych w gabinecie vice dyrektora, 1 w gabinecie pedagoga, 2 w gabinecie dyrektora i 1 w dyspozycji ucznia.

(dowód: akta kontroli str. 145 -187)

c-d) W Szkole znajdują się dwie pracownie informatyczne (nr 17b i 25) wyposażone w 4 komputery dla nauczycieli⁹ i 32 komputery stacjonarne dla uczniów ze stałym dostępem do Internetu (po 15 podłączonych komputerów w każdej pracowni plus dwa niepodłączone komputery - rezerwowe w sali 25).

Komputery w salach informatycznych posiadały oprogramowanie typu:

- Pakiet biurowy Office Professional – 16 stanowisk (sala 25),
- Pakiet Visual Studio Pro 2008 - 15 stanowisk (sala 25),
- Office Professional – 1 stanowisko (sala 25),
- MS Office Standard 2013 Academic Edition – 5 stanowisk (sala 25),
- Office Standard 2013 – 5 stanowisk (sala 25),
- Office ProPlus 2016 – 17 stanowisk (sala 25),
- MS Office Standard 2013 – 5 stanowisk (sala 17b),
- Access 2013 – 15 stanowisk (sala 17b),
- Pakiet szkoła plus – ochrona antywirusowa – 15 stanowisk (sala 25) i 111 stanowisk (sala 17b).

Z tygodniowego planu zajęć obowiązującego w placówce od września 2016 r. wynika, iż uczniowie w poszczególnych klasach na zajęciach z informatyki dzieleni byli na dwie grupy (maksymalnie 15-osobowe), co zapewniało indywidualny dostęp do stanowiska komputerowego w czasie zajęć, spełniając tym samym wymogi § 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania.

(dowód: akta kontroli str. 145-150, 188-192)

e) Biorąc pod uwagę, iż na dzień 30 września 2016 r. w Szkole uczyło się 457 uczniów, i że wszystkie 33¹⁰ komputery dostępne dla uczniów posiadały stały dostęp do Internetu, wskaźnik liczby uczniów przypadających na jeden komputer z dostępem do Internetu wynosił dla Szkoły 13,8.

(dowód: akta kontroli str. 90-95 i 145-150)

1.2. Wyposażenie Szkoły w sprzęt do stosowania technologii cyfrowej w nauczaniu przedmiotów nieinformatycznych.

a) Placówka posiadała mobilny sprzęt komputerowy w postaci:

- 10 laptopów do dyspozycji nauczycieli na stałe przypisanych do poszczególnych pracowni i tam przechowywanych,
- 4 laptopów do wypożyczenia przez nauczycieli (przechowywanych w gabinecie wicedyrektora),
- 1 laptopa w dyspozycji pedagoga szkolnego,
- 2 laptopów w dyspozycji Dyrektora,
- 1 laptopa użytkowanego przez niepełnosprawnego ucznia,
- 5 projektorów multimedialnych przenośnych,
- 1 ekranu projekcyjnego przenośnego.

Rozmiar sprzętu (laptopy, projektory) pozwalał na swobodne przenoszenie go do poszczególnych sal. We wszystkich 24 salach lekcyjnych zapewniony był dostęp do zasilania i sieci internetowej, a 4 tablice interaktywne w pracowni biologicznej, geograficznej i 2 pracowniach językowych oraz większość projektorów multimedialnych¹¹ i ekranów projekcyjnych¹² było na stałe zamontowanych w pracowniach, co pozwalało na bardzo krótki czas przygotowania sprzętu do

⁹ 2 komputery stacjonarne i 1 laptop w sali 17b i 1 komputer stacjonarny w sali 25.

¹⁰ 32 komputery w pracowniach informatycznych i jeden laptop u ucznia niepełnosprawnego.

¹¹ 16 z 21 projektorów multimedialnych.

¹² 12 z 13 ekranów projekcyjnych.

wykorzystania. Za sprzęt informatyczny używany w poszczególnych pracowniach współodpowiedzialni byli opiekunowie danej sali, jak również nauczyciele, którzy korzystali sporadycznie z danej pracowni. Za sprzęt wypożyczany na czas zajęć odpowiedzialni byli korzystający z niego nauczyciele.

(dowód: akta kontroli str. 145-150; 193-196)

b-c) W I LO stosowano TIK w następujących przedmiotach: język polski, języki obce, matematyka, historia, biologia, przyroda, edukacja dla bezpieczeństwa, chemia, fizyka, geografia i przedsiębiorczość, co spełniało wymogi określone w załączniku nr 4 do rozporządzenia w sprawie podstawy programowej.

Zajęcia z ww. przedmiotów odbywały się w następujących pomieszczeniach:

- j. polski – w salach ze sprzętem informatycznym (nr 9,10,14,15 i 20) oraz w sali niewyposażonej w taki sprzęt (nr 13),
- j. angielski - w salach ze sprzętem (nr 7,10 i 11b) oraz w salach bez sprzętu (nr 8,17a i 23),
- j. niemiecki – w salach ze sprzętem (nr 7, 10, 11, 15, 17 i 21) oraz w sali bez sprzętu (nr 6),
- j. francuski – w salach ze sprzętem (nr 11, 11b, 21 i 24) oraz w sali bez sprzętu (nr 13),
- matematyka – w salach ze sprzętem (nr 9, 18, 19, 20 i 21) oraz w sali bez sprzętu (nr 12 i 16),
- historia – w salach ze sprzętem (nr 15 i 24),
- biologia – w salach ze sprzętem (nr 10, 14, 15 i 22),
- przyroda oraz edukacja dla bezpieczeństwa – w sali ze sprzętem (nr 10),
- chemia – w salach ze sprzętem (nr 11 i 18) oraz w sali bez sprzętu (nr 6),
- fizyka – w salach ze sprzętem (nr 19 i 20) oraz w sali bez sprzętu (nr 6),
- geografia – w sali ze sprzętem (nr 14),
- przedsiębiorczość – w sali ze sprzętem (nr 11).

Dyrektor Placówki wyjaśniła, że z uwagi na fakt, iż nie wszystkie sale posiadały wyposażenie multimedialne nauczyciele podczas prowadzenia lekcji z koniecznością wykorzystania sprzętu informatycznego zamieniali się na sale.

(dowód: akta kontroli str. 188-191, 193-197)

d) W zasobach biblioteki szkolnej z zakresu pomocy multimedialnych zdecydowaną większość stanowiły ekranizacje lektur i filmy edukacyjne - na 53 pozycje, 7 to audiobooki. Z uwagi na fakt, iż biblioteka oraz świetlica – czytelnia nie były wyposażone w komputery dostępne dla uczniów¹³, nie istniała możliwość korzystania z tych zasobów na miejscu (materiały te mogły zostać wypożyczone do domu).

(dowód: akta kontroli str. 192 i 198-200)

1.3. Wyposażenie Szkoły w oprogramowanie informatyczne wspierające nauczanie przedmiotów nieinformatycznych.

Każdy komputer w Szkole wyposażony został w oprogramowanie z pakietu Office Standard 2013. Szkoła posiadała licencje na oprogramowanie antywirusowe G - Data do 50 PC (licencja ważna do listopada 2016 r.). W dniu 30 listopada 2016 r. wykupiono nową licencję na kolejne dwa lata - do 16 grudnia 2018 r.

Zgodnie z ewidencją księgową wartości niematerialnych i prawnych, Placówka nie posiadała licencji na oprogramowanie edukacyjne. Na komputerach nauczycielskich zainstalowane było oprogramowanie w postaci e-booków¹⁴ (udostępnionych bezpłatnie przez wydawców).

¹³ Komputery, które wcześniej były w czytelnii do dyspozycji uczniów, zostały zdewastowane.

¹⁴ Do nauki biologii – 1 pozycja; do nauki j. angielskiego - 5 pozycji, do nauki geografii – 1 pozycja.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, iż *nauczyciele realizując podstawę programową z różnych przedmiotów wykorzystywali materiały cyfrowe (e-booki, multibooki, multiteki, elektroniczne atlasy anatomiczne człowieka, atlasy geograficzne, prezentacje doświadczeń biologicznych, chemicznych czy fizycznych) przygotowane przez wydawnictwa, ośrodki szkoleniowe oraz inne materiały dostępne na portalach wspomagających nauczycieli.*

Z uwagi na powyższe nauczyciele nie zgłaszali potrzeb zakupu licencjonowanych programów edukacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 201 – 261)

1.4. Sprawność i funkcjonalność wyposażenia informatycznego w Szkole.

a-b) Spośród 16 sal lekcyjnych wyposażonych w sprzęt informatyczny, sprawdzeniu (w drodze oględzin) poddano urządzenia w 9 z nich, stwierdzając że w wybranej próbie 44 komputerów¹⁵ wszystkie były sprawne technicznie i posiadały dostęp do Internetu, a komputery używane przez nauczycieli również dobrze współdziałały z pozostałymi urządzeniami informatycznymi¹⁶,

- w jednej z sal niesprawny projektor (przeznaczony do rozmontowania i zdjęcia ze stanu) zastąpiony został drugim sprawnym,
- w 30 podłączonych komputerach przeznaczonych dla uczniów możliwe było wejście na strony internetowe typu : www.epodreczniki.pl , www.scholaris.pl,
- we wszystkich komputerach programy z pakietów Office, jak i odbierane on-line, działały prawidłowo,
- na wszystkich komputerach można było odtwarzać materiały z zewnętrznych nośników danych.

(dowód: akta kontroli str. 262-263)

c) Nauczyciele zostali zapoznani z możliwościami i zasadami wykorzystywania sprzętu informatycznego na szkolnych posiedzeniach Rady Pedagogicznej I LO.

Wg wyjaśnień Dyrektora Szkoły, odpowiedzialnymi za właściwe użytkowanie ww. sprzętu byli opiekunowie sal lekcyjnych, w których taki sprzęt był użytkowany. Pojawiające się ewentualne problemy techniczne związane z obsługą komputerów i współdziałających z nimi urządzeń rozwiązywał informatyk szkolny.

(dowód: akta kontroli str. 193-196)

d-e) Zgodnie z ewidencją księgową, Szkoła posiadała 72 jednostki sprzętu informatycznego dostępnego dla uczniów, z czego :

- spośród 33 komputerów, 19 szt. (w tym laptop), tj. 57,6%, posiadało okres użytkowania nie dłuższy niż 5 lat szkolnych, a pozostałe 14 szt. (42,4%) zakupiono przed rokiem 2012,
- 2 tablice interaktywne posiadały okres użytkowania krótszy niż 5 lat, a 2 szt. zakupione zostały przed 2012 r.,
- spośród 22 projektorów multimedialnych, w okresach j.w. zakupiono odpowiednio 10 szt. (45,5%) i 12 szt. (54,5%),
- spośród 13 ekranów projekcyjnych, zakupiono j.w. odpowiednio 6 szt. (46,2%) i 7 szt. (53,8%).

Ponadto szkoła posiadała:

- komputery stacjonarne dla nauczycieli w ilości 14 sztuk, z których 6 (42,9%) zakupionych zostało od roku 2012, a 8 (57,1%) przed rokiem 2012,

¹⁵ 32 komputery uczniowskie i 5 nauczycielskich- w 2 pracowniach informatycznych (sala 17b i 25), laptopy dla nauczycieli w pracowniach: geograficznej (s. 14), biologicznej (s. 22), chemicznej (s.18); historycznej (s.15); języków obcych (s.11b); fizyki (s.19) i przedsiębiorczości (s.11).

¹⁶ W salach 11b, 14 i 22 z projektorem i tablicą interaktywną , a w salach 11,15,17b,18 i 19 z projektorem i ekranem projekcyjnym.

- komputery przenośne dla nauczycieli w ilości 17 sztuk, o okresie użytkowania odpowiednio j.w. - 12 szt. (70,6%) i 5 szt. (29,4%),
- 12 komputerów stacjonarnych zakupionych przed rokiem 2012, które wycofano z pracowni informatycznych i pozostawiono w Szkole (w magazynie), z przeznaczeniem do późniejszego wykorzystania przez nauczycieli w salach lekcyjnych po wprowadzeniu w Placówce dziennika elektronicznego.

Sprzęt informatycznych zakupiony przed rokiem 2012 nie podlegał późniejszej modernizacji.

(dowód: akta kontroli str. 201-201, 263- 266)

1.5. Dostępność do Internetu na terenie Szkoły.

a-c) W okresie objętym kontrolą, Szkoła korzystała z dwóch przyłączy internetowych:

- firmy MNI Telekom SA¹⁷ - z dostępem przez łącze radiowe o szybkości 4 Mb/s i reakcji serwisowej nie dłuższej niż 8 godzin,
- firmy Orange Polska SA¹⁸ - łącze telefoniczne Neostrada o maksymalnej szybkości transmisji danych do komputera Abonenta 80.000 kb/s i maksymalnej transmisji danych od komputera abonenta 8.000 kb/s oraz z minimalną przepustowością odpowiednio; 20015 kb/s i 933 kb/s. Szkoła nie posiadała limitu transferu.

Sygnal internetowy na terenie Placówki rozsyłany był za pomocą lokalnej sieci kablowej LAN doprowadzającej Internet do każdej sali dydaktycznej, pokoju nauczycielskiego, biblioteki, gabinetów Dyrekcji i pedagoga.

Z uwagi na fakt, iż na terenie Szkoły nie działała bezprzewodowa sieć internetowa Wi-Fi, uczniowie i nauczyciele nie posiadali dostępu do Internetu z prywatnych urządzeń końcowych (komputery przenośne, tablety, smartfony, itp.).

(dowód: akta kontroli str. 193-196, 267-277)

d-e) Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że *po przeglądzie i modernizacji sieci w roku 2015 kablowe łącze internetowe (Neostrada) działa bez zarzutu, jest wystarczająco szybkie i niezawodne, a podczas ewentualnych przerw w dostępie Internetu zapewniona była alternatywna droga dostępu – połączeniem radiowym z MNI.*

(dowód: akta kontroli str. 193-196)

1.6 Przygotowanie nauczycieli do stosowania technologii cyfrowych w nauczaniu.

a-b) W roku szkolnym 2016/2017 Szkoła zatrudniała 35 nauczycieli. Troje z nich (8,6%) posiadało wykształcenie informatyczne, w tym dwoje prowadziło zajęcia informatyczne. Liczba nauczycieli, w odniesieniu do których w podstawach programowych kształcenia zalecono wykorzystywanie TIK wynosiła 21 – 100% z nich posiadało ukończone formy doskonalenia w tym zakresie.

W stosunku do ogółu zatrudnionych pedagogów w Szkole:

- liczba nauczycieli z innym kierunkowo wykształceniem i posiadających ukończone formy doksztalcania (studia podyplomowe) w zakresie stosowania TIK wyniosła 6¹⁹ (tj. 17,1%),
- liczba nauczycieli z innym kierunkowo wykształceniem i posiadających tylko ukończone formy doskonalenia w zakresie stosowania TIK wyniosła 21 (74,3%),
- liczba nauczycieli nieposiadających kierunkowego wykształcenia informatycznego oraz ukończonych żadnych form doksztalcania lub doskonalenia zawodowego w zakresie stosowania TIK wyniosła - 5 (14,3%).

¹⁷ Umowa AC/03318605/25640/4/2011 z dnia 02.05.2011 r.

¹⁸ Umowa TEL000088970951/NEOI z dnia 06.02.2014 r.

¹⁹ „Zastosowanie informatyki dla nauczycieli” - 4 osoby; technologia informacyjna i technika -1 osoba i technologia informacyjna i edukacja medialna – 1 osoba.

Liczba nauczycieli, którzy ukończyli formy doskonalenia w zakresie stosowania TIK w latach 2012–2016 wynosiła 15 osób (42,9%), natomiast przed rokiem 2012 – 17 osób (48,6%), przy czym pięcioro z nich doskonalilo się także w latach 2012-2016.

(dowód: akta kontroli str. 278-285)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Szkoły, w przedstawionym wyżej zakresie, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Placówka dysponowała odpowiednimi warunkami do stosowania TIK w nauczaniu. W pracowniach komputerowych zagwarantowano wystarczającą liczbę stanowisk do samodzielnej pracy ucznia, a także – zgodne z podstawą programową kształcenia ogólnego wyposażenie informatyczne do nauczania przedmiotów nieinformatycznych. Szkoła nie dysponowała komputerowymi programami edukacyjnymi przeznaczonymi do nauczania poszczególnych przedmiotów nieinformatycznych, jednakże nauczyciele stosowali w tym celu multimedialne pomoce naukowe, materiały cyfrowe i e-booki udostępnione nieodpłatnie przez wydawnictwa lub dostępne online.

2. Stosowanie TIK w procesie nauczania.

2.1. Wykorzystanie przez szkołę podręczników i innych zasobów edukacyjnych wydanych w formie elektronicznej.

Opis stanu
faktycznego

W Liceum uczniowie nie korzystali z podręczników w wersji elektronicznej. W nauczaniu przedmiotowym jako pomoce nauczycielskie stosowane były podręczniki do nauki biologii, języka angielskiego oraz geografii, wydane w formie e-booka.

W II półroczu roku szkolnego 2015/2016 nauczyciele wykorzystywali 7 podręczników wydanych w formie e-booków w 12 oddziałach klas I-III, w tym:

- do biologii – 1 pozycja w 2 oddziałach klasy II,
- do j. angielskiego – 5 pozycji w 2 oddziałach klasy I, 1 oddziale klasy II i 4 oddziałach klasy III;
- do geografii – 1 pozycja w oddziale klasy II i 2 oddziałach klasy III.

W I półroczu roku szkolnego 2016/2017 wykorzystywano 5 e-booków w 12 oddziałach klas I-III w tym:

- do biologii – 1 pozycja – w 2 oddziałach klasy II;
- do j. angielskiego – 3 pozycje w 2 oddziałach klasy I, 2 oddziałach klasy II i 3 oddziałach klasy III;
- do geografii – 1 pozycja w 2 oddziałach klasy II i 1 oddziale klasy III.

(dowód: akta kontroli str. 218–220, 286-309)

Podręczniki stosowane przez nauczycieli w II półroczu roku szkolnego 2015/2016 znajdowały się w wykazie podręczników zatwierdzonych do stosowania w ww. okresie przez Dyrektora Szkoły i podanych do publicznej wiadomości, zgodnie z art.22 ab ust 4 pkt 1 i 2 oraz ust. 6 ustawy o systemie oświaty.

(dowód: akta kontroli str. 218-220, 286-309)

2.2. Zastosowanie TIK w nauczaniu przedmiotów nieinformatycznych.

a) W II półroczu roku szkolnego 2015/2016 nauczyciele wykorzystywali cyfrowe materiały edukacyjne (inne elektroniczne zasoby edukacyjne) na wszystkich 16 przedmiotach nieinformatycznych²⁰, w tym na 10 przedmiotach, dla których

²⁰ Nie uwzględniono zajęć z WF, religii i etyki.

w podstawie programowej wskazano stosowanie TIK. Liczba godzin lekcyjnych wynosiła odpowiednio 6.788 i 3.820, a liczba lekcji z tych przedmiotów zrealizowanych z pracą wszystkich uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne wynosiła 76, co stanowiło 1,1% godzin z wszystkich przedmiotów i 2% godzin z przedmiotów z ww. zalecaniem w podstawie programowej.

Zakres zajęć z zastosowaniem TIK realizowanych w tym okresie w Szkole przedstawiał się następująco:

- j. polski (5 nauczycieli we wszystkich 17 oddziałach) – 1077 lekcji, w tym: brak godzin z pracą wszystkich uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne i 291 godzin lekcyjnych (30,2%) ze wsparciem działań nauczyciela cyfrowymi zasobami edukacyjnymi,
- j. angielski (6 nauczycieli w 17 oddziałach) - 1.340 lekcji, w tym: 11 godzin (0,8%) z pracą wszystkich uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne i 305 godzin (22,8%) ze wsparciem działań nauczyciela cyfrowymi zasobami edukacyjnymi,
- j. niemiecki (3 nauczycieli w 17 oddziałach) - 420 lekcji, w tym: 21 godzin (5%) z pracą wszystkich uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne i 4 godziny (1%) ze wsparciem działań nauczyciela cyfrowymi zasobami edukacyjnymi,
- j. francuski (1 nauczyciel w 12 oddziałach) - 160 lekcji, w tym: 24 godziny (15%) z pracą wszystkich uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne i 10 godzin (6,3%) ze wsparciem działań nauczyciela cyfrowymi zasobami edukacyjnymi,
- matematyka (4 nauczycieli w 17 oddziałach) - 1.143 lekcji, w tym: brak godzin z pracą wszystkich uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne i 34 godziny (3%) ze wsparciem działań nauczyciela cyfrowymi zasobami edukacyjnymi,
- historia (2 nauczycieli w 7 oddziałach) - 367 lekcji, w tym: brak godzin z pracą wszystkich uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne i 197 godzin (53,7%) ze wsparciem działań nauczyciela cyfrowymi zasobami edukacyjnymi,
- historia i społeczeństwo - 2 nauczycieli – w 10 oddziałach - 417 lekcji, w tym: brak godzin z pracą wszystkich uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne i 192 godzin (46,0%) ze wsparciem działań nauczyciela cyfrowymi zasobami edukacyjnymi
- wiedza o społeczeństwie (2 nauczycieli w 6 oddziałach) - 156 lekcji, w tym: brak godzin z pracą wszystkich uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne i 80 godzin (51,3%) ze wsparciem działań nauczyciela cyfrowymi zasobami edukacyjnymi,
- biologia (3 nauczycieli w 12 oddziałach) - 466 lekcji, w tym: 14 godzin (3%) z pracą wszystkich uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne i 312 godzin (67%) ze wsparciem działań nauczyciela cyfrowymi zasobami edukacyjnymi,
- przyroda (1 nauczyciel w 1 oddziale) - 20 lekcji, w tym: brak godzin z pracą wszystkich uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne i 12 godzin (60%) ze wsparciem działań nauczyciela cyfrowymi zasobami edukacyjnymi,
- edukacja dla bezpieczeństwa (1 nauczyciel w 6 oddziałach) - 86 lekcji, w tym: brak godzin z pracą wszystkich uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne i 42 godziny (48,9%) ze wsparciem działań nauczyciela cyfrowymi zasobami edukacyjnymi,
- chemia (1 nauczyciel w 5 oddziałach) - 268 lekcji, w tym: 6 godzin (2,2%) z pracą wszystkich uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne i 127 godzin (47,4%) ze wsparciem działań nauczyciela cyfrowymi zasobami edukacyjnymi,
- fizyka (2 nauczycieli w 12 oddziałach) - 380 lekcji, w tym: brak godzin z pracą wszystkich uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne i 140 godzin

(36,8%)

ze wsparciem działań nauczyciela cyfrowymi zasobami edukacyjnymi,

- geografia (1 nauczyciel w 9 oddziałach) - 234 lekcje, w tym: brak godzin z pracą wszystkich uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne i 210 godzin (89,7%) ze wsparciem działań nauczyciela cyfrowymi zasobami edukacyjnymi,
- podstawy przedsiębiorczości (1 nauczyciel w 6 oddziałach) – 165 lekcji, w tym: brak godzin z pracą wszystkich uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne i 125 godzin (75,8%) ze wsparciem działań nauczyciela cyfrowymi zasobami edukacyjnymi,
- wiedza o kulturze (1 nauczyciel w 6 oddziałach) - 89 lekcji, w tym: brak godzin z pracą wszystkich uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne i 54 godziny (60,7%) ze wsparciem działań nauczyciela cyfrowymi zasobami edukacyjnymi.

Struktura rodzajowa źródeł pochodzenia wykorzystywanych cyfrowych materiałów edukacyjnych była następująca:

- platforma edukacyjna: www.e-podreczki.pl – 69 godzin;
- portal wiedzy dla nauczycieli: www.Scholaris.pl – 129 godzin;
- cyfrowe zasoby edukacyjne dołączone do podręcznika (nieelektronicznego) – 747 godzin;
- inne zasoby edukacyjne dostępne w Internecie – 237 godzin;
- cyfrowe materiały własne nauczyciela – 993 godziny,

a ich udział w ogólnej liczbie lekcji zrealizowanych w ciągu II półrocza roku szkolnego 2015/2016 z wykorzystaniem cyfrowych zasobów edukacyjnych (2.241 godzin) wynosił odpowiednio: 3,1%, 5,8%, 33,3%, 12,2%, 45,6%.

Najwyższa Izba Kontroli przyjęła porównanie stopnia realizacji w Szkole zajęć edukacyjnych z zastosowaniem TIK w II semestrze roku szkolnego 2015/2016 do założeń przyjętych w programie „Cyfrowa szkoła”, realizowanym w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2012/2013. W odniesieniu do założeń tego programu, w roku szkolnym 2015/16 Placówka kwalifikowałaby się do kategorii szkół dużych (457 uczniów), dla których oczekiwany byłby – wynikający z programu – zadowalający poziom stosowania TIK w wymiarze przeciętnym 9 godzin tygodniowo ogółem w szkole. W II semestrze roku szkolnego 2015/16 w Szkole realizowano przeciętnie tygodniowo 4,5 godziny lekcyjne²¹ z zastosowaniem TIK w pracy indywidualnej lub zespołowej uczniów na przedmiotach innych niż „informatyka”. Wynika z tego, że w Placówce poziom stosowania TIK w nauczaniu był niższy, niż określony w programie „Cyfrowa szkoła”.

(dowód: akta kontroli str. 218, 221-258; 318)

2.3. Zabezpieczenie uczniów przed dostępem w Internecie do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju.

a-b) Według wyjaśnień Dyrektora Szkoły, *na lekcjach wychowawczych podejmowane są tematy bezpieczeństwa w sieci, ponadto tematy te omawiane są na spotkaniach z Policją, Strażą Miejską, pedagogiem szkolnym i psychologiem. Raz w roku organizowane są warsztaty prelekcyjne dla uczniów, rodziców i nauczycieli na tematy uzależnienia od Internetu. Na terenie szkoły działa tylko kablowa sieć internetowa i uczniowie mogli korzystać z Internetu tylko pod nadzorem nauczyciela. Z powodu braku Wi-Fi na terenie szkoły nie ma możliwości podłączenia się do sieci internetowej z prywatnych urządzeń.*

Zgodnie ze statutem Szkoły, na zajęciach lekcyjnych nie wolno było używać telefonów komórkowych i innych urządzeń informatycznych (z wyjątkami

²¹ Liczbę ustalono, jako iloraz liczby godzin zrealizowanych z danego przedmiotu „z pracą wszystkich uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne i liczby tygodni nauki w II semestrze roku szkolnego 2015/2016 (18,6).

sugerowanymi przez nauczycieli). Trwają prace nad nowelizacją szkolnego Programu Profilaktyki w zakresie treści związanych z uzależnieniem od Internetu.

(dowód: akta kontroli str. 259-261)

c) W drodze oględzin ustalono, że na 15 komputerach w pracowni informatycznej (sala 25) wejście na strony internetowe z treściami mogącymi stanowić zagrożenie prawidłowego rozwoju uczniów było zablokowane przez oprogramowanie antywirusowe G-Data (aktualizujące się co godzinę) funkcją „Opieka rodzicielska”. Zabezpieczenie to można wyłączyć tylko z poziomu administratora systemu. W drugiej pracowni informatycznej (sala 17b) oprogramowanie - antywirusowe i „opieka rodzicielska” były zainstalowane w 3 komputerach, w pozostałych 12 komputerach użytkowanych przez uczniów nie było ww. zabezpieczenia przed treściami mogącymi stanowić zagrożenie prawidłowego rozwoju uczniów.

W czasie trwania kontroli (w dniu 30 listopada 2016 r.) zakupiono nową licencję (ważną do 16 grudnia 2018 r.). W wyniku ponownych oględzin ustalono, iż system antywirusowy G-Data (aktualizujący się co godzinę) oraz funkcja – „opieka rodzicielska” zostały zainstalowane we wszystkich komputerach użytkowanych przez uczniów, czym zabezpieczono dostęp uczniów do ww. treści.

(dowód: akta kontroli str.214-217; 259-261; 262-263; 310)

d-e) W szkole działała tylko kablowa sieć internetowa, a komputery dla uczniów były używane tylko w pracowniach informatycznych (zawsze w obecności nauczyciela), w związku z powyższym nie było możliwości dostępu do szkolnej sieci internetowej z mobilnych urządzeń uczniów.

(dowód: akta kontroli str.145-150, 193-196)

Ustalone
nieprawidłowości

W jednej z pracowni informatycznych (sala 17b) 12 komputerów używanych przez uczniów nie posiadało zabezpieczenia przed treściami mogącymi stanowić zagrożenie prawidłowego rozwoju uczniów, co stanowiło naruszenie przepisu art. 4a ustawy o systemie oświaty, stanowiącym że *Szkoły i placówki zapewniające uczniom dostęp do Internetu są zobowiązane podejmować działania zabezpieczające uczniów przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie ich prawidłowego rozwoju.*

Dyrektor Szkoły wyjaśniła że *Szkoła posiadała licencję na oprogramowanie antywirusowe do 50 PC obowiązującą do listopada 2016 r. i po uruchomieniu drugiej pracowni informatycznej (sala 17b) nie wystarczyło licencji na wszystkie komputery.* W czasie trwania kontroli wyeliminowano ww. zagrożenie poprzez zainstalowanie nowego oprogramowania antywirusowego G-Data i włączeniu funkcji opieki rodzicielskiej.

(dowód: akta kontroli str. 321-325, 704-706)

Ocena cząstkowa

Szkoła w niewielkim zakresie stosowała technologie cyfrowe w nauczaniu przedmiotów nieinformatycznych. W II semestrze roku szkolnego 2015/2016 w Placówce realizowano przeciętnie tygodniowo 4,5 godziny lekcyjne z zastosowaniem TIK w pracy indywidualnej lub zespołowej uczniów na tych przedmiotach, co - w warunkach porównywalnych do przyjętych w programie „Cyfrowa szkoła” - oznacza niski poziom stosowania TIK. Placówka nie zapewniła na wszystkich komputerach należytego zabezpieczenia przed dostępem uczniów do treści mogących szkodzić ich prawidłowemu rozwojowi (na 12 z nich odpowiednie oprogramowanie zainstalowano dopiero w trakcie kontroli NIK).

3. Stosowanie TIK w kontaktach Szkoły z uczniami i rodzicami.

Opis stanu faktycznego

3.1. Funkcjonowanie dziennika elektronicznego.

Do dnia zakończenia kontroli w Placówce nie funkcjonował dziennik elektroniczny. Dyrektor Szkoły wyjaśniła, iż *ze względu na wysokie koszty (m.in. na zakup komputerów do każdej klasy, odpowiedniej licencji i przeszkolenie nauczycieli) dziennik elektroniczny ma zostać wprowadzony dopiero od drugiego semestru 2016/2017*

(dowód: akta kontroli str. 193-196)

3.2 . Obecność szkoły w Internecie.

a-c) Od lipca 2011 r. Szkoła posiadała stronę internetową²² www.lo1.pol.pl, na której znajdowały się zarówno bieżące informacje o Placówce (dane kontaktowe, główne informacje z BIP, jak i o jej historii, patronie, nauczycielach, dokumentach Szkoły, wolontariacie, bibliotece, pedagogu szkolnym, programach profilaktycznych, klasach, uczniach i absolwentach oraz ich osiągnięciach. Na stronie udostępnione były również informacje o aktualnym planie lekcji i bieżących zastępstwach, jak również informacje dla rodziców (o zebraniach, szkoleniach, dokumentach szkolnych) i dla nauczycieli (np. sprawozdania, druki, analizy) oraz informacje o egzaminie maturalnym i rekrutacji.

W zakładce Sukcesy Szkoły były zamieszczone linki platform i portali edukacyjnych, np. Interklasy, CEO, Matura.pl, Oświata.pl, Scholaris, MEN, CKE, Edulandia.

Według wyjaśnień Dyrektora Szkoły, *uczniowie i nauczyciele często współredagują stronę I LO m.in.: po wycieczkach, imprezach szkolnych, wolontarystycznych i sportowych.*

(dowód: akta kontroli str. 193-196, 311-316)

d-e) I LO posiadało oficjalny email: lo1@lo1.pol.pl, przez który można było kontaktować się ze Szkołą. Placówka komunikowała się z rodzicami i uczniami również poprzez portale społecznościowe – dawniej poprzez Naszą Klasę, obecnie głównie przez Facebook (gdzie również znajdowały się podstawowe informacje o Szkole). Dyrektor wyjaśniła, iż szkolna strona internetowa i Facebook prowadzone są przez dwie nauczycielki I LO, dzięki temu mimo, że traktują o tych samych wydarzeniach, są one przedstawiane pod innym kątem i mogą trafiać do różnych odbiorców- zarówno do młodzieży i ich rodziców. W kalendarzu szkolnym przewidziano czwartkowe²³ dyżury nauczycieli dla rodziców, organizacyjne, plenarne, szkoleniowe i semestralne zebrania z rodzicami. Oprócz tego istniał bieżący kontakt telefoniczny najczęściej na drodze wychowawca klasy – rodzic.

(dowód: akta kontroli str. 193-196; 317)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Liceum, w przedstawionym wyżej zakresie, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

W Szkole, z przyczyn finansowych, nie wprowadzono dziennika elektronicznego. Możliwość elektronicznej komunikacji z Placówką zapewniało konto pocztowe udostępnione na szkolnej stronie internetowej. Na stronie tej zamieszczano informacje dotyczące organizacji nauczania oraz bieżącej działalności.

²² Umowa świadczenia usług internetowych z firmą OGICOM z dnia 04.07.2011 r.

²³ Ostatni czwartek miesiąca.

V. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁴, odstępuje od formułowania wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach: jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi.

Łódź, dnia 15 grudnia 2016 r.

Kontroler

Renata Biskupska
główny specjalista k.p.

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi

Dyrektor
Przemysław Szewczyk

.....
podpis

²⁴ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677.

